

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ УЧАСНИКІВ

XI Міжнародної науково-практичної конференції
пам'яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського
«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЇ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

27 травня 2022 року, м. Київ

ЗМІСТ

АГАЛЕЦ І. ЛАПАЄНКО С. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ АНАЛІТИЧНИХ Й РЕФЕРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ	40
БЕРБЕЦ В. ВАСИЛЕВСЬКА Т. КОНЦЕПТУАЛЬНІ РІВНІ ДОПОМОГИ СТАРШОКЛАСНИКАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ ТА ОСОБИСТІСНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ	45
БЕРБЕЦ Т. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ У ФОРМАТІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ	49
БІЛОБРОВ О. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ	52
БОРИСОВА Т. ЕРГОНОМІЧНИЙ СКЛАДНИК У ТВОРЧИХ ПРОЕКТАХ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	55
БУРДУН В. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ	58
ВАЙНТРАУБ М. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЇ І КРЕСЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	62
ГОЛЯД І. ТРОПІНА М. ДОДАТКОВІ МОЖЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	65
ДЕДЕНЄВ О. ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ І МОРАЛЬНО-ДУХОВНОЇ ЦІННІСНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ 5-х КЛАСІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ	70
ДУБОВА Н. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	73
КІДЬДЕРОВА Л. ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМОВАНОГО КОНТРОЛЮ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ	76
КІСЬ А. РОЛЬ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ	80
КОНДЕЛЬ В. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОЄКТУВАННЯ ШВЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ» У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	83
КРАВЧЕНКО Я. ФОРМУВАННЯ КАР'ЄРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	88
КУДРЯ О. ОРЛОВА Н. АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ЕФЕКТ МАЙСТЕР-КЛАСІВ ІЗ ПРИКЛАДНИХ ВИДІВ ТВОРЧОСТІ: З ДОСВІДУ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ СІМЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	91
КУЛИК Є. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДИЗАЙНУ В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЙ	96
КУРАТНІК Т. ІНСТРУМЕНТИ ВЧИТЕЛЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ .	101

*Бербец Віталій,
к. пед. н., доцент,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Ідентифікатор ORCID 0000-0003-2798-9210*

*Тетяна Василевська,
вчитель трудового навчання та технологій,
Дмитрушківський ліцей Дмитрушківської сільської ради
Уманського району Черкаської області*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ РІВНІ ДОПОМОГИ СТАРШОКЛАСНИКАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ ТА ОСОБИСТІСНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

vitaliy.berbets@udpu.edu.ua
vasilevskayatetyana5017@gmail.com

Проблема професійного самовизначення учнівської молоді посідає важливе місце у педагогічній та віковій психології, оскільки стосується вирішального моменту у життєвому становленні особистості. Особливої актуальності вона набуває у ранньому юнацькому віці. У зв'язку з цим, центральним і досить складним завданням сучасної школи є формування в учнівської молоді здатності до свідомого та самостійного вибору професії і подальшого оволодіння нею. Вирішення цього завдання багато в чому залежить від активної позиції самих учнів, від усвідомленості себе суб'єктом власного життя, прагнення до особистісної самореалізації, вміння виважено і самостійно приймати відповідальні рішення. Тому вивчення професійного самовизначення школярів може відкрити нові шляхи його оптимізації.

Саме тому метою публікації є визначення та аналіз концептуальних рівнів допомоги вчителя школярам у професійному та особистісному самовизначенні на уроках технологій.

Теоретико-методологічні та дидактичні основи професійного самовизначення розкрито у психолого-педагогічних дослідженнях І. Д. Беха, І. А. Зязюна, Г. С. Костюка, Н. Г. Ничкало, В. В. Рибалка, В. А. Семиченка, Д. О. Тхоржевського та ін. Організаційно-методичні аспекти професійного самовизначення поступово досліджувалися та деталізувалися у розробках таких

вітчизняних вчених, як О. М. Коберник, Н. А. Побірченко, В. К. Сидоренко, М. П. Тименко, Б. О. Федоришин, М. С. Янцур та ін.

Проблема надання якісної профорієнтаційної допомоги молоді особливо актуальна при наявності широкого розмаїття нових професій. Світ професій досить рухливий. Одні професії відходять у минуле, інші – з'являються. Старшокласникам досить важко правильно визначити подальший трудовий шлях. Під час вибору професії важливо навчити учнів правильно враховувати свої інтереси та схильності, інтереси держави, потреби ринку праці у тих або інших фахівцях.

Педагог, як переконливо доводить практика, є центральною фігурою у процесі управління професійним самовизначенням підростаючого покоління. Очевидно, що проблема професійного самовизначення особистості настільки складна, що її вирішення не під силу окремому вчителю навіть з великим профорієнтаційним досвідом. Вона вимагає різнобічного інформаційного та організаційного забезпечення [1, с. 37].

Справа ускладнюється тим, що суперечності в розвитку суспільства і особистості, які породжують цю проблему, особливо на сучасному етапі становлення України, постійно відтворюються на рівні соціуму знову і знову у зв'язку з кожною індивідуальною професійною долею, кожною громадською групою.

З точки зору інтересів розвитку нашого суспільства у післявоєнні роки, ідеальним був би такий випадок, коли професійні наміри особистості, яка вступає в трудове життя, в точності відповідали б потребам суспільства в кадрах. У цьому ідеальному, вигаданому випадку об'єктивний запит на приплив трудових ресурсів у різні сфери професійної діяльності точно задовольняв би їх пропозиції, тоді потреби у педагогічному керівництві вибором професії, професійним самовизначенням школярів була б мінімальною.

Навпаки, вкрай небажана і з соціальної, і з психолого-педагогічної точок зору протилежна картина. А саме, неузгодженість професійних намірів можливих суб'єктів праці і потреби суспільства в кадрах.

Як на наш погляд, якщо покладатися на фактор свободи, що розуміється на кшталт «куди хочу, туди поворочу» а, отже, на стихійний хід професійного самовизначення учнівської молоді, то невідповідність між потребами суспільства в кадрах і професійним спрямуванням підлітків, які планують свій трудовий шлях, може бути значним.

Можливі також невідповідності (неузгодженості, протиріччя, конфлікти різнорідних систем) іншого роду. Наприклад, невідповідність між стійкими (важко піддаються вихованню) особистими якостями і основними вимогами, які пред'являє до людини трудова діяльність, професія.

У зв'язку зі вищезазначеним стає очевидним, що робота по педагогічному управлінню вибором професії повинна розумітися не як тимчасовий захід, кампанія, а як органічна, цілеспрямована і невід'ємна частина навчально-виховного процесу закладів загальної середньої освіти. Робота ця багатостороння і складна. Це і орієнтування старшокласників у світі професій, у безлічі професійно важливих особистих якостей, життєвих трудових шляхів, варіантів стилів професійної діяльності, консультування з відповідних питань. Важливими є і питання адаптації особистості до професії. Все це і є нормальна систематична робота за соціальний прогрес і особистісний розвиток молоді.

З огляду на вищезазначене науковцями виділено рівні допомоги у професійному самовизначення підлітків що носить умовний характер. Здебільшого ці рівні в реальній профорієнтаційній практиці перетинаються. Але їх виділення дозволяє педагогу краще усвідомлювати свою роботу та підготувати старшокласників до подальшого професійного життя.

Перший – адаптаційно-технологічний рівень. Тут головне – допомога школяреві у подальших професійних кроках оптимально інтегруватися в певну систему в якості органічного професійної групи, колективу, виробничої системи. Мета – максимальна ефективність даної системи при включенні в неї особистості що самовизначається. Психологічні якості особистості при цьому враховуються, але більш сутнісні інтереси підлітка зазвичай ігноруються або ж тісно пов'язуються з інтересами даної виробничої системи [2, 106].

Другий – соціально-адаптаційний рівень. Тут головне – допомога особистості в адаптації до даного суспільства, що передбачає допомогу в побудові певного способу життя. Вибір професії переважно розглядається як засіб для побудови певного способу життя (важлива не професія, не робота, а що вона забезпечить людині). Інтереси особистості враховуються вже в набагато більшому ступені (престиж, матеріальне благо, життєвий успіх) [3, с 168]. Але залишаються етичні сумніви (наприклад, «успіх» може бути досягнутий будь-якими шляхами, навіть неетичним відношенням до інших людей тощо).

Третій – моральний рівень. Тут педагог повинен намагатися вирішити проблему сенсу професійної діяльності, совісті. На цьому рівні допомоги відразу ж виникають проблеми: не всі підлітки хотіли б вирішувати свої проблеми на даному рівні та не всі педагоги готові і хотіли б працювати на цьому рівні [4, с. 71].

Таким чином, незаперечна важливість об'єктивності вибору старшокласником професії полягає в знаходженні відповідності його психофізіологічних особливостей, нахилів, здібностей та інтересів вимогам професії, омріяному виду трудової діяльності та потребам суспільства. Допомогти в цьому кожному старшокласнику є завданням педагогічного колективу загалом та вчителя технологій зокрема.

Література

1. Коберник О. М., Михайличенко М. В. Технологія професійного відбору майбутніх педагогів : навчальний посібник. К. : Міленіум, 2006. 121 с.
2. Барікашвілі І.І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення. / Під заг. наук. ред. д.пед.н., проф., акад. РАО І.М.Старікова : навчальний посібник. К. : «Видавничий дім «Професіонал», 2009. 208 с.
3. Педагогічні основи трудового становлення і професійного самовизначення учнівської молоді : монографія / за ред. М. П. Тименка. Бердянськ : Ін-т педагогіки АПН України, 2006. 230 с.
4. Мельник О.В. Зміст, форми та методи профорієнтаційної роботи зі старшокласниками в процесі профільного навчання : науково-методичний посібник для вчителів. К. : педагогічна думка, 2008. 126 с.
5. Сидоренко В. Наукові основи професійного самовизначення школярів. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2000. № 2. С. 48–53.

6. Янцур М. С. Профорієнтаційна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій. В кн.: Професійна підготовка сучасного вчителя трудового навчання та технологій: колективна монографія / за ред. С. М. Ящука. Умань: Візаві, 2020. С. 230-256.

Тетяна Бербец,

к.пед.н.,

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

Ідентифікатор ORCID 0000-0002-9334-7112

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ У ФОРМАТІ КОМПЕТЕНТНІСТНОГО ПІДХОДУ

berbec08@ukr.net

Модернізація освіти сьогодні, це не просте реформування попередньої освітньої системи, а принципова зміна парадигми навчально-виховного процесу. Серед них чи не найважливіше значення має орієнтація на цінність знань, рух особистості від незнання до знання. Так, як вважає доктор педагогічних наук О. Савченко, розроблення змісту освіти належить до найбільш важливих, складних і вічно актуальних проблем модернізації школи, тож сьогодні дедалі гостріше постає проблема реалізації системного і більш результативного підходу до оновлення змісту загальної освіти відповідно до сучасних умов. Компетентнісний підхід у відборі і структуруванні змісту освіти стає більш актуальнішим [1].

Залишаючись однією з основних складових змісту освіти, знання водночас, визнаються потрібними не самі по собі, а для розв'язання важливих життєвих проблем. Тобто, потрібні не знання заради самих знань, а здатність компетентно використовувати їх у процесі діяльності.

Нині суспільство потребує випускника, який не лише оволодіває знаннями, а й реалізує себе завдяки їм, а саме: виявляє свідоме ставлення до природи, суспільства тощо. При цьому найбільш цінними для особистості є засвоєння нею